

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

จำนงค์ สมประสงค์. การบริการพนักงานการเจ้าหน้าที่. พระนคร: กรุงเทพมหานคร, 2514.

จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแห่งลักษณะละเมิด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2518.

จิตติ ดิงศวิทย์. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 ว่าด้วย
มูลแห่งหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.

เดือน จิตรกร. "คำแปลประมวลกฎหมายเยอรมัน เรื่อง การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย." ใน
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด (ไทย ญี่ปุ่น เยอรมัน และฝรั่งเศส).
โดยพจน์ ปุษาคม พิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางพริ้ง ปุษาคม
พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2510.

เทพวิฑูร, พระยา. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1. พระนคร: จัดพิมพ์โดย
เนติบัณฑิตยสภา, 2509.

บุญช่วย วมิกกุล (พระยาเทพวิฑูร). หลักกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วย รัดนโกสินทรศก 129.
พิมพ์ครั้งที่ 3. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์, 2463.

ประดิษฐ์มนูธรรม, หลวง. "คำอธิบายกฎหมายปกครอง" ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ
พล.ต.ต. พันธุ์ นิลวัฒนานนท์. พระนคร: โรงพิมพ์นิติเวช, 2513.

ประยูร กาญจนกุล. คำบรรยายกฎหมายปกครองเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

_____. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2523.

ไพจิตร บุญพันธ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2529.

ไพจิตร บุญพันธ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยความรับผิดในผลแห่งละเมิดของลูกจ้าง. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์อีสานการพิมพ์, 2507.

โคชิน พลกุล. "ความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองในประเทศฝรั่งเศส." หนังสือสมาคมนักเรียนไทยในฝรั่งเศสและสมาคมนักเรียนไทยในรัฐเยอรมันในพระบรมราชูปถัมภ์. 2519.

แลงการ์ด, โรแบร์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2526.

วารี นาสกุล. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลามมิควรรได้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

ศักดิ์ สอนงชาติ. คำอธิบายโดยย่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยละเมิด. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2525.

สนิท วิไลจิตต์. "ความรับผิดชอบของข้าราชการ." ในหลักการบริหาร. พระนคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2510.

สุขุม ศุภนิษฐ์. คำบรรยายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. กฎหมายอังกฤษว่าด้วยลักษณะสัญญาและละเมิด. พระนคร: โรงพิมพ์สุวรรณศรี, 2479.

หยุด แสงอุทัย. คำบรรยายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 4 พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2514.

อิสสระ นิตินันท์ประกาศ. กฎหมายปกครองเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

บทความ

เฉลียบ ไวกยาคม. "ความรับผิดทางแพ่ง." วารสารกรมบัญชีกลาง 11 เล่ม 4 (กรกฎาคม 2513): 10-20.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์. "การจัดตั้งศาลปกครองในประเทศไทย." วารสารนิติศาสตร์

12 ฉบับที่ 1 (2524): 154 - 177.

_____ . "นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของอังกฤษ." วารสารกฎหมายปกครอง ตอน 3 (ธันวาคม 2530): 318 - 343.

_____ . "บันทึกเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (เอกสารประกอบการพิจารณาคำร้องทุกข์ของนายวิรัช วิทยาภูล)." วารสารกฎหมายปกครอง 5 (2529): 266 - 286.

ดุษฎี, แอล. "กฎหมายปกครอง." นิตยสารแผนกสามัญ 1 เล่ม 1 (2471): 42 - 49.

ประพันธ์ ทรัพย์แสง. "สิทธิฟ้องหน่วยงานราชการ." ตุลพาท 21 เล่ม 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2517): 19 - 53.

ประมุข สวัสดิ์มงคล. "ระเบียบเกี่ยวกับบุคคลบางประเภทฟ้อง." บทบัญญัติ 21 ตอน 2 (เมษายน 2506): 306 - 319.

ประยูร กาญจนกุล. "คดีปกครอง." ตุลพาท 27 (กันยายน - ตุลาคม 2523): 9 - 21.

ประสิทธิ์ ไชวโกลกุล. "ความรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของผู้อื่น: นายจ้างกับลูกจ้างและตัวการตัวแทน." วารสารกฎหมาย 2 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2519): 61 - 68.

พูนศักดิ์ ไวสารวจ. "ความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองในฝรั่งเศส." วารสารกฎหมายปกครอง 6 ตอน 3 (ธันวาคม 2530): 588 - 607.

ไพจิตร บุญพันธ์. "ความรับผิดชอบของผู้ว่าจ้างทำของในมูลละเมิดเป็นความรับผิดชอบในการกระทำของบุคคลอื่นหรือไม่." วารสารนิติศาสตร์ 13 ฉบับที่ 4 (2526) : 76 - 97.

โกติน พลกุล. "คดีปกครองในฝรั่งเศส(12)." วารสารอัยการ 7 ฉบับที่ 73 (มกราคม 2527): 75 - 80.

วิษณุ เครืองาม. "แนวความคิดใหม่เรื่องสิทธิไต่เบี่ยงของนายจ้าง." วารสารนิติศาสตร์ 12 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน - สิงหาคม 2520): 52 - 58.

อมร จันทรสมบูรณ์. "บทบรรณาธิการ." วารสารกฎหมายปกครอง 1 ตอน 1 (2525): 1 - 8.

อิสสระ นิตินัทธ์ประกาศ. "คำอภิปรายในการประชุมทางวิชาการเรื่องปัญหาการจัดตั้ง
ศาลปกครอง." วารสารนิติศาสตร์ 12 ฉบับที่ 1 (2524): 88 - 146.

เอกสารอื่น ๆ

คำพิพากษากรรมการฎีกาบางเรื่อง เล่ม 5 (ร.ศ. 129) โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525.

โกศล พลกุล. "การวินิจฉัยชี้ขาดคดีปกครอง." เอกสารประกอบการฝึกอบรมนิติกร หลักสูตร
กฎหมายปกครอง: วิธีสบัญญัติ ณ ห้องประชุมใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
วันที่ 26 - 27 สิงหาคม 2530. (อัดสำเนา).

_____. "นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน." เอกสารประกอบการสัมมนาหลักกฎหมาย
ปกครอง ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วันที่ 23 - 24 กรกฎาคม
2528. (อัดสำเนา).

ย่อข้อกฎหมายจากคำพิพากษาศาลฎีกา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 3 - 5
จัดการงานนอกสิ่ง - ลานมิควรได้ - ละเมิด จัดพิมพ์โดยบริการส่งเสริมงานตุลาการ.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2530.

รายงานการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2492 และรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา
พ.ศ. 2492 - 2494. พระนคร: โรงพิมพ์อำพลวิทยา, 2507.

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ. พระนคร: โรงพิมพ์บริษัทการพิมพ์ทหารผ่านศึก จำกัด,
2492.

สมเกียรติ อำนวยสวัสดิ์. "ปัญหาการดำเนินคดีแพ่งของอัยการในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

หนังสือคำพิพากษาศาลฎีกาจัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา.

ภาษาต่างประเทศหนังสือ

Bradley, A.W. Constitutional Law. 8th ed. London: Lowe & Brydone
(Printers), Ltd., 1971.

Brown, L. Neville and Garner, J.F. French Administrative Law. 3rd ed.
London : Butterworths, 1983.

Craig, p.p. Administrative Law. London : Sweet & Maxwell, 1983.

Cohn, E.J. Manual of German Law. Volume I London : Oceana Publication,
Inc., 1968.

Colyer, J.S. A Modern View of The Law of Torts. London : Pergamon
Press, 1966.

Davis, Kenneth Culp. Constitutional Torts. San Diego, CA. : K.C. Davis
Pub. Co., 1984.

Garner, J.F. Administrative Law. 5th ed. London : Butterworths, 1979.

Harper, Fowler V. and James Jr., Fleming The Law of Torts, Volume 2.
Boston : Little, Brown and Company, 1956.

Henderson Jr., James and Pearson, Richard N. The Torts Process.
Boston: Litte, Brown and Company, 1975.

Heuston, R.F.V. and Chamber, R.S. Salmond and Heuston on The Law of
Torts. 8th ed. London : Sweet & Maxwell, Ltd., 1984.

Jolowicz, J.A. and Lewis, T. Ellis. Winfield on Tort. London : Sweet &
Maxwell, 1967.

Keeton, W. Page; Bobbs, Dan B.; Keeton, Robert E. and Owen, David G.
Prosser and Keeton on the Law of Torts. St. Paul, Minn. :
West Publishing Co., 1984.

- Kionka, Edward J. Torts in a nutshell : Injuries to persons and property. St. Paul, Minn : West Publishing Co., 1977.
- Long, M.; Weil, p.; Braibant, G. Les Grands Arrêts de la Jurisprudence Administrative. 6th ed. Paris : Sirey, 1974.
- Markesinis, B.S. A Comparative Introduction to The German Law of Tort. Oxford: Clarendon Press, 1986.
- Munkman, John. Employer's Liability at Common Law. 9th ed. London : Butterworths, 1979.
- Nedjati, Zaim M. and Trice, J.E. English and Continental Systems of Administrative Law. Amsterdam : North Holland Publishing Co., 1978.
- Phillips, O.Hood and Jackson, Paul. O.Hood Phillips' Constitutional and Administrative Law. 6th ed. London: Sweet & Maxwell, 1978.
- Schwartz, Bernard. French Administrative Law and the Common-Law World. New York : New York University Press, 1954.
- Singh, Mahendra P. German Administrative Law. Berlin, Heidelberg : Springer - Verlag, 1985.
- Smith, S.A. de Constitutional and Administrative Law, 3rd ed. Middlesex : Penguin Books, Ltd., 1977.
- Stallybrass, W.T.S. Salmond's Law of Tort. 10th ed. London : Sweet & Maxwell, Ltd., 1945.
- Wade, H.W.R. Administrative Law. 5th ed. Oxford : Clarendon Press, 1984.
- Winfield, P.H. A Text - book of the Law of Tort, 4th ed. London : Sweet & Maxwell, Ltd., 1948.

บทความ

- "Administrative Law." Halsbury's Law of England. 4th ed. Volume 1 (1973):5-204.
- Clarkson, Kenneth W. and Muris, Timothy J. "Forward." Law and Contemporary Problems. Volume 42 Number 1 (Winter, 1978):1-5.
- "Constitutional Law." Halsbury's Law of England. 4th ed. Volume 8(1974):618.
- "Crown Proceedings and Crown Practice." Halsbury's Law of England. 4th ed. Volume 11 (1976) : 743-755.
- "Discussion" Law and Contemporary Problems. Volume 42 Number 1 (Winter, 1978) : 80 - 114.
- Eorsi, Gyula. "Private and Governmental Liability for the Torts of Employees and Organs." International Encyclopedia of Comparative Law. Volume XI Chapter 4 (1972) : 3- 157.
- Mashaw, Jerry L. "Civil Liability of Government Officers: Property Rights and Official Accountability." Law and Contemporary Problems. Volume 42 Number 1 (Winter, 1978) : 8 - 34.
- Mc Clure, Helen p. "Liability of Administrative Officials." The George Washington Law Review. Volume 53 (1984 - 1985) : 206 -229.
- Mezines, Basil J.; Stein, Jacob A. and Gruff, Jules "Liability in Tort of Government Employees." Administrative Law. Volume 1 Chapter 6A-6B (1986).
- Olson, M. "Official Liability and Its Less Legalistic Alternatives." Law and Contemporary Problems. Volume 42 Number 1(Winter, 1978).
- Ytreberg, Dag E. "Public Officers and Employees" American Jurisprudence 2nd ed. Volume 63 (1972) : 607-959.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง

ด่วน

ที่ น.ว. 155/2503

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

1 ธันวาคม 2503

เรื่อง ความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง

ด้วยกระทรวงการคลังรายงานว่า ตามระเบียบของกระทรวงการคลังเดิมที่กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ทุจริตเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐบาล ให้กระทรวงเจ้าสังกัดหรือจังหวัดแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบทันที พร้อมกับตั้งกรรมการขึ้นรับดำเนินการสอบสวนหาตัวผู้ที่จะต้องร่วมรับผิดชอบในทางแพ่ง แล้วเร่งเรียกเงินสดใช้โดยด่วนก่อนที่คดีจะขาดอายุความ โดยมีต้องรอดคดีอาญาที่ฟ้องผู้กระทำผิดโดยตรงนั้น ปรากฏว่าในทางปฏิบัติส่วนมากเมื่อเจ้ากระทรวงดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว มิได้ดำเนินการไต่เบี่ยงเรียกเงินสดใช้จากผู้ร่วมรับผิดชอบทันที แต่กลับแจ้งผลการสอบสวนไปให้กระทรวงการคลังพิจารณาสั่งการอีกครั้งหนึ่ง และหากจะต้องดำเนินคดีกับผู้ต้องร่วมรับผิดชอบในเมื่อผู้ร่วมรับผิดชอบไม่ยินยอมชดใช้เงิน ก็ต้องขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาสั่งการไปแล้ว กระทรวงเจ้าสังกัดก็มีได้เร่งให้รีบดำเนินการจนเป็นเหตุให้คดีขาดอายุความหมดสิทธิที่จะเรียกเงินสดใช้จากผู้ร่วมรับผิดชอบได้ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐบาลอยู่เนือง ๆ อนึ่ง ยังมีกรณีที่ข้าราชการยืมเงินราชการไปใช้จ่ายเกินสิทธิแล้วไม่ส่งเงินใช้ หรือไม่ส่งใบสำคัญหรือเงินเหลือจ่ายคืนภายในกำหนดตามระเบียบ แม้จะได้มีการทักท้วงหรือเร่งรัดทวงถามให้นำส่งแล้ว ก็ยังบิดพลิ้วไม่ยอมส่งเงินหรือใบสำคัญ เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ความเสียหายให้แก่ทางราชการ สมควรวางระเบียบให้มีการพิจารณาทางวินัยด้วย กระทรวงการคลังจึงขอเสนอระเบียบปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา หากคณะ

รัฐมนตรีเห็นชอบด้วย ก็ขอให้สั่งการให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ และจังหวัดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไปด้วย

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2503 ลงมติเห็นชอบด้วย และให้ใช้ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแบ่งแนบท้ายนี้เป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป
จึงขอเรียนมา

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธิ์

(นายมนูญ บริสุทธิ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแบ่ง

1. เมื่อเกิดการทุจริต หรือการเสียหายแก่ทรัพย์สินของทางราชการขึ้น สำหรับราชการบริหารส่วนกลาง ให้กรมเจ้าสังกัดแจ้งเรื่องที่เกิดขึ้นให้กระทรวงเจ้าสังกัดและกระทรวงเจ้าสังกัดและกระทรวงการคลังทราบทันที ส่วนในราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้จังหวัดแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบทันทีเช่นกัน และในขณะเดียวกันให้กระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัดหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี รับผิดชอบการขึ้นคำเนินการสอบสวนเพื่อพิจารณาหาตัวผู้รับผิดชอบในทางแบ่ง ทั้งนี้ให้คณะกรรมการทำการสอบสวนและเสนอผลการสอบสวน รวมทั้งระบุตัวผู้รับผิดชอบทุกคนต่อผู้สั่งแต่งตั้งให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการทราบคำสั่งแต่งตั้งกรรมการ แต่ถ้ายังสอบสวนไม่เสร็จจะขออนุญาตผู้สั่งตั้งกรรมการ เพื่อขยายเวลาทำการสอบสวนต่อไปอีกคราวละไม่เกิน 30 วันก็ได้

2. เมื่อผู้สั่งแต่งตั้งได้รับรายงานการสอบสวนจากคณะกรรมการแล้ว ให้กระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัด หรือจังหวัดรับพิจารณาสั่งการให้แล้วเสร็จสิ้นไปภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการ โดยปฏิบัติดังนี้

(ก) ถ้าเห็นว่าผู้ใด จะต้องรับผิดชอบใช้เงินให้รับดำเนินการไต่เบี่ยเพื่อ

เรียกเงินชดใช้ให้เสร็จไป แต่ถ้าผู้รับผิดชอบคนใดปฏิเสธ ไม่ยินยอมชดใช้เงินหรือบิดพลิ้ว ประวิงเวลา หรือไม่ยอมทำสัญญารับสภาพหนี้ดังกล่าวในข้อ 3 ก็ให้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการภายในกำหนด 90 วัน เป็นอย่างช้า นับแต่วันที่ได้สั่งการตามความในวรรคแรก เพื่อพนักงานอัยการจักได้ดำเนินคดีต่อไปโดยไม่ขาดอายุความ ทั้งนี้ ให้กระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัดหรือจังหวัดดำเนินการโดยมีต้องหาหรือกระทรวงการคลังแต่อย่างใด เพียงแต่แจ้งผลดำเนินการให้กระทรวงการคลังทราบเป็นระยะๆ หรือ

(ข) ถ้ากระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัด หรือจังหวัดพิจารณาเห็นว่าไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชอบชดใช้เงินก็ให้พิจารณาสั่งการ และรีบแจ้งผลการพิจารณาพร้อมกับส่งสำนวนการสอบสวนไปให้กระทรวงการคลังทราบภายในกำหนด 45 วัน นับแต่วันได้รับรายงานการสอบสวนจากคณะกรรมการ หากกระทรวงการคลังยังพิจารณาเห็นว่าไม่มีผู้ใดควร ต้องรับผิดชอบชดใช้เงินก็ให้กระทรวงการคลังแจ้งไปยังกระทรวง หรือกรมเจ้าสังกัด หรือจังหวัด ภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับทราบผลการพิจารณาและสำนวนดังกล่าว และให้กระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัด หรือจังหวัดดำเนินการเรียกชดใช้ หรือส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีภายในกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับการทักท้วงจากกระทรวงการคลัง

3. ในกรณีที่ผู้รับผิดชอบชดใช้เงิน แต่ไม่สามารถส่งใช้เงินทั้งหมดได้ในคราวเดียว ก็ให้กระทรวงหรือกรมเจ้าสังกัดหรือจังหวัดผ่อนผันให้ผ่อนใช้เป็นรายเดือนได้ โดยให้พิจารณาถึงจำนวนเงินที่ต้องรับผิดชอบ ได้ส่วนกับจำนวนเงินที่ขอผ่อนและเงินเดือนหรือบำนาญของผู้รับผิดชอบด้วย แต่ตามปกติให้ผ่อนส่งเสร็จสิ้นโดยเร็วที่สุดหรือภายในเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่กระทรวงการคลังจะผ่อนผันเป็นอย่างอื่น และให้ทำหนังสือสัญญาไว้ให้มีผลบังคับได้ตามกฎหมาย แล้วให้ส่งสัญญาไปให้กระทรวงการคลังยึดถือไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ พร้อมกับให้แจ้งผลการผ่อนใช้เงินของผู้รับผิดชอบตามสัญญา ไปให้กระทรวงการคลังทราบทุกเดือน

4. การที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบชดใช้เงินตามระเบียบนี้ มิได้หมายความว่าผู้นั้นจะต้องพ้นจากการพิจารณาโทษทางวินัย

สัญญารับสภาพหนี้

ทำที่

วันที่ เดือน พุทธศักราช.....

ข้าพเจ้า อายุ ปี ข้าราชการหรือลูกจ้าง

ตำแหน่ง สังกัด อัตราเงินเดือน ๆ ละ บาท

ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่ ถนน ตำบล.....

อำเภอ จังหวัด ขอทำสัญญารับสภาพหนี้ให้ไว้ต่อ

..... โดย เป็นผู้แทน

ดังมีข้อความต่อไปนี้.-

ข้อ 1. ข้าพเจ้ายินยอมชดใช้เงิน

.....
โดยขอผ่อนชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ปี เดือน

ข้อ 2. จำนวนเงินที่ข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบใช้ตาม ข้อ 1. ข้าพเจ้าผ่อนชำระเป็นรายเดือน ทุกวันที่ ของเดือน ในอัตราเดือนละ บาท สตางค์ (.....) จนกว่าจะครบจำนวนเงินที่ต้องรับผิดชอบและไม่เรียกร้องเพื่อขอระงับหรืองดเว้นการชำระหนี้รายนี้เป็นอันขาด ทั้งนี้ จะเริ่มผ่อนชำระตั้งแต่วันที่ พ.ศ. เป็นต้นไป

ข้อ 3. ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินเดือน หรือค่าจ้างหักเงินเดือนหรือค่าจ้างของข้าพเจ้า ณ ที่จ่าย เป็นรายเดือนได้ทุก ๆ เดือน จนกว่าจะครบ

ข้อ 4. ในกรณีที่ข้าพเจ้าถึงแก่กรรมหรือต้องออกจากราชการไปด้วยเหตุใดก็ตาม ข้าพเจ้ายินยอมให้เจ้าหน้าที่หักเงินเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ หรือเงินอื่นใดอันหนึ่งมีในกาลต่อไปส่งให้ได้อีกด้วย

ข้อ 5. ในระหว่างที่ข้าพเจ้ายังชำระหนี้ไม่ครบถ้วน หากข้าพเจ้าได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากทางราชการเพิ่มขึ้น ข้าพเจ้ายินยอมให้ทางราชการหักเงินที่เพิ่มขึ้นอีก ร้อยละ 50 เพื่อส่งใช้หนี้ดังกล่าวได้อีกด้วย

ข้อ 6. หากต้องเสียดำธรรมนิยมในการส่งเงิน ข้าพเจ้ายินยอมจะเป็นผู้ออก
ค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น

ข้อ 7. หากข้าพเจ้าผิดสัญญาด้วยประการใดก็ตาม ข้าพเจ้ายินยอมให้ทาง
ราชการดำเนินคดีตามกฎหมายกับข้าพเจ้าได้ทันที

ข้อ 8.

สัญญานี้ทำขึ้นฉบับ ข้อความตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความในสัญญานี้โดย
ตลอดแล้ว เห็นว่าเป็นการถูกต้อง จึงได้ลงลายมือชื่อต่อหน้าพยานข้างท้ายนี้เป็นสำคัญ

(ลงชื่อ).....ผู้ให้สัญญา

(ลงชื่อ).....ผู้รับสัญญา

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

ภาคผนวก ข

มติคณะรัฐมนตรี หรือ มติสภการบริหารคณะปฏิวัติฉบับต่าง ๆ ที่อนุมัติให้พนักงานของหน่วยราชการ
ต่าง ๆ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำ
เครื่องบินของทางราชการตกในทุกรณี

1. นักบินของกระทรวงกลาโหม

ที่ กค. 1363/2501

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

27 กุมภาพันธ์ 2501

เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ด้วยกระทรวงกลาโหมรายงาน ว่า ตามที่ทางราชการได้ประกาศใช้ระเบียบสำนัก
คณะรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2498 โดยได้กำหนดวิธีการจัดซื้อตลอดจนการจำหน่ายพัสดุ
เพื่อได้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติทั่วทุกกระทรวงทบวงกรม และโดยเฉพาะพัสดุที่เป็นยุทธภัณฑ์ ซึ่งได้รับ
การยกเว้นและผ่อนผันในทางศุลกากรนั้น การจำหน่ายยุทธภัณฑ์ดังกล่าวนี้ กระทรวงกลาโหมได้รับ
การตกลงจากกระทรวงการคลังให้อยู่ในอำนาจของกระทรวงกลาโหมที่จะพิจารณาอนุมัติได้เอง
โดยจะต้องตั้งกรรมการดำเนินการหาตัวผู้รับผิดชอบชดใช้ตามหมวด 8 แห่งระเบียบสำนักคณะรัฐ
มนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2498 แต่ บัดนี้ กระทรวงกลาโหมได้พิจารณาเห็นว่า ในกรณีที่นักบิน
ทำการขับเครื่องบินตกลงมาจะ โดยประมาทหรือเลินเล่อก็ตาม หากพิจารณาดำเนินการตามระ
เบียบพัสดุดังกล่าวแล้ว นักบินผู้ทำการขับเครื่องบินโดยประมาทหรือเลินเล่อนี้ ย่อมต้องเป็นผู้ผิด
และต้องรับผิดชอบชดใช้เงินค่าเสียหายของเครื่องบินที่ตัวได้ทำตกลงมา แต่ก็เป็นการสุดวิสัยที่นัก
บินทั้งหลายจะชดใช้ให้ได้ เพราะราคาของเครื่องบินแต่ละเครื่องมีราคาสูงเกินความสามารถของ
นักบินที่จะหาเงินมาใช้ให้ และตามปกติวิสัยนักบินทุกคนย่อมรักสมบัติของชาติและชีวิตของตนเองอยู่
เสมอ เพราะเมื่อเครื่องบินตกลงมาแล้วยากที่จะรอดชีวิต หรือ ไม่ก็ต้องบาดเจ็บสาหัส หรือพิการ
ทุกคนจึงไม่ประสงค์ที่จะทำการใด ๆ อันทำให้เครื่องบินตก แต่อย่างไรก็ดี ในบางเวลานักบินอาจ
จะเกิดความประมาทหรือเลินเล่อขึ้นได้ตามวิสัยของปุถุชนทั่วไป และทำให้เครื่องบินต้องตกลงได้
รับความเสียหาย ซึ่งในกรณีนี้นักบินที่รอดจากการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต สมควรที่จะได้รับโทษแต่

ทางวินัยเท่านั้น ส่วนการเรียกเงินชดใช้ค่าเครื่องบินที่ชำรุดเสียหายเนื่องจากการกระทำของตนนั้น เห็นควรงดเว้นเสียตามเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว กระทรวงกลาโหมจึงขอให้นำเสนอคณะกรรมการอนุมัติให้นักบินของทางราชการทหาร ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้เงินค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกรณโดยให้ได้รับโทษทางวินัย แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นเรื่องของกระทรวงกลาโหมที่จะพิจารณาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณี

คณะกรรมการได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ ได้แจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

ชำนานุกัษร

(หลวงชำนานุกัษร)

เลขาธิการคณะกรรมการฝ่ายบริหาร

ที่ กค. 13640/2504

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ

15 พฤศจิกายน 2504

เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

อ้างถึง หนังสือที่ กค. 1363/2501 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2501

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะกรรมการอนุมัติให้นักบินของทางราชการทหาร ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกรณ โดยให้ได้รับโทษทางวินัยแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นเรื่องของกระทรวงกลาโหมที่จะพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี นั้น

บัดนี้ กระทรวงกลาโหมรายงานว่า เพื่อชวยความตามมติคณะกรรมการดังกล่าวแล้ว ให้กระจ่างแจ้ง กระทรวงกลาโหมจึงใคร่ขอเปลี่ยนข้อความตามมตินี้ เป็น "อนุมัติให้นักบินของทางราชการทหารไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย อันเนื่องมาจากการทำอากาศยานชำรุด

เสียหายในขณะที่ทำการบังคับอากาศยานทั้งบนพื้นดิน พื้นน้ำ และในอากาศ ในทุกกรณี ซึ่งหมายความว่า ตั้งแต่การบินติดเครื่องยนต์ อากาศยาน บังคับอากาศยานบนพื้นดิน พื้นน้ำและในอากาศ จนกระทั่งนำอากาศยานกลับมามลง นำเข้าสู่ลานจอดแล้วทำการดับเครื่องยนต์อากาศยานนั้น โดยให้ได้รับโทษทางวินัยแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นเรื่องของกระทรวงกลาโหมที่จะพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยตามควรแก่กรณี" ทั้งนี้ เพราะในทางเทคนิคการบินถือว่าเป็นเวลาทำการบิน ซึ่งนักบินต้องเสี่ยงชีวิตอยู่แล้ว ไม่ควรต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายในทุกกรณี ฉะนั้น กระทรวงกลาโหมจึงเสนอมาเพื่อขอให้ นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้ขยายความตามมติดังกล่าวข้างต้น ตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2501 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติไว้แต่เดิม เพราะกระทรวงกลาโหมได้ถือปฏิบัติมาแล้วตั้งแต่วันนั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2504 ลงมติให้ขยายมติคณะรัฐมนตรีออกไปได้ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ

จึงขอขึ้นยืนยันมา.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

มณูญ บริสุทธิ์

(นายมณูญ บริสุทธิ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง.

2. นักบินของกรมตำรวจ

ที่ กค. 3926 ขอ.16/2501

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

19 มิถุนายน 2501

เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

อ้างถึง หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารที่ กค. 1363/2501

ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2501

ตามที่จังหวัดคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้นักบินของทางราชการทหารไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย อันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกกรณี โดยให้ได้รับโทษทางวินัยแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นเรื่องของกระทรวงกลาโหมที่จะพิจารณาสั่งลงโทษตามควรแก่กรณี นั้น

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทยเสนอตามรายงานของกรมตำรวจว่า กองสื่อสารทางอากาศ กรมตำรวจมีนักบินอยู่เป็นจำนวนมาก และต้องทำการบินเกี่ยวกับราชการของกรมตำรวจและราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ตามที่ร้องขอมาอยู่เป็นเนืองนิจ นักบินของทางราชการกรมตำรวจอาจทำเครื่องบินตกได้ เช่นเดียวกับนักบินของทางราชการทหาร และการที่นักบินของทางราชการทหารได้ทำเครื่องบินตกไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทางคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย แต่ให้พิจารณาทัณฑ์ทางวินัยแต่สถานเดียว กรมตำรวจจึงขอให้กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาขออนุมัติให้นักบินของทางราชการตำรวจไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย อันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกกรณี นอกจากให้ได้รับการพิจารณาทัณฑ์ทางวินัยแต่สถานเดียว เช่นเดียวกับนักบินของทางราชการทหารบ้าง ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วย จึงขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

จึงขอเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ ได้แจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

ชำนานุกักร

(หลวงชำนานุกักร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองคลัง.

3. นักบินของกระทรวงเกษตร

ที่ สร.0403/1178

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กุมภาพันธ์ 2509

เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้

ด้วยกระทรวงเกษตรได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้นักบินของกระทรวงเกษตร ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้เงินค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกรณรวมทั้งกรณีที่เครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ L 4 ของหน่วยบินเกษตรที่ตกเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2508 ด้วย และขอยกเว้นไม่ต้องตั้งกรรมการดำเนินการหาตัวผู้รับผิดชอบชดใช้ตามหมวด 8 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2498 ดังที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติสำหรับกรณีของทางราชการทหารและตำรวจและขอยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง โดยให้ได้รับโทษทางวินัยแต่เพียงอย่างเดียว ความละเอียดปรากฏตามบันทึกที่ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2509 ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรเสนอ

จึงขอเรียนมา ได้แจ้งให้กระทรวงเกษตรและสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

มณู บริสุทธิ์

(นายมณู บริสุทธิ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

ด่วนมาก

ที่ นร 0203/9041

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

15 กรกฎาคม 2526

เรื่อง ขอย้ายความมติดคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

อ้างถึง หนังสือที่ สร 0403/1178 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2509

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ กษ 0207/16029 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2526

ตามที่ได้อธิบดีมติดคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้นักบินของกระทรวงเกษตร ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้เงินค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกกรณี และขอยกเว้นไม่ต้องตั้งกรรมการดำเนินการหาตัวผู้รับผิดชอบชดใช้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2498 ดังที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติสำหรับกรณีของทางราชการทหารและตำรวจและขอยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง โดยให้ได้รับโทษทางวินัยแต่เพียงอย่างเดียว นั้น

บัดนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอย้ายความมติดคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2509 เกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก เป็นอนุมัติให้นักบินของทางราชการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการที่อากาศยานชำรุดเสียหายในขณะที่ทำการบังคับอากาศยานบนพื้นดิน พื้นน้ำ และในอากาศยานในทุกกรณี ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2526 ลงมติอนุมัติในหลักการให้ขอย้ายความมติดคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ได้ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ส่วนจะมีผลย้อนหลัง ไปถึงเมื่อใดให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

จึงเรียนยืนยันมา

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล
(นายปลั่ง มีจุล)
เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

โทร. 2823606

4. นักบิน ครูการบิน และนักศึกษาของกรมการบินพาณิชย์

ที่ สธ.ปว.701/2515

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

21 มกราคม 2515

เรื่อง การชด ใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำอากาศยานตก

เรียน ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนา การเกษตร และคมนาคม

อ้างถึง บันทึกที่ ฝพกค.0103/19 ลงวันที่ 10 มกราคม 2515

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบเรื่องทั้งหมด

ตามที่เสนอเรื่องการชด ใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำอากาศยานตก เพื่อสภา
บริหารคณะปฏิวัติพิจารณาอนุมัติ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น

หัวหน้าคณะปฏิวัติได้พิจารณาแล้ว มีบัญชาว่าเสนอสภาบริหารคณะปฏิวัติพิจารณา

สภาบริหารคณะปฏิวัติได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2515 ลงมติว่า

อนุมัติตามที่กรมการบินพาณิชย์เสนอ

จึงเรียนยืนยันมา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลเอก กฤษณ์ สีวะรา

(กฤษณ์ สีวะรา)

เลขาธิการคณะปฏิวัติ

ที่ คค.0401/108

กระทรวงคมนาคม

6 มกราคม 2515

เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำอากาศยานตก

เรียน ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนา การเกษตรและคมนาคม

- อ้างถึง 1. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร.0401/1177 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2514
2. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารที่ กค.3426/ยอ.16/2501 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2501
3. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ กค.13640/2504 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2504
4. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารที่ กค.1363/2501 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2501

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่อ้างถึง รวม 4 ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้นักบินของทางราชการทหาร ราชการตำรวจ และกระทรวงเกษตร ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหาย อันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกกรณี โดยให้ได้รับโทษทางวินัย หรือได้รับการพิจารณาทัณฑ์ทางวินัย แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นเรื่องของกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตร จะสั่งลงโทษหรือลงทัณฑ์ตามควรแก่กรณี รายละเอียดปรากฏแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ กระทรวงคมนาคมได้รับรายงานจากกรมการบินพาณิชย์ว่า กรมการบินพาณิชย์มีอากาศยานในสังกัด ซึ่งปฏิบัติราชการประจำอยู่ในขณะนี้คือ

ก. เครื่องบินของกองช่างสื่อสารและช่วยการเดินอากาศ

เครื่องบินประเภทนี้มีการที่จะต้องทำการบินทดสอบ (Flight Check) เกี่ยวกับเครื่องมือวิทยุสื่อสารการบิน (Aeronautical Communication Equipment) และเครื่องช่วยการเดินอากาศ (Air Navigation Facilitation) ทุกชนิดที่ติดตั้งอยู่บนพื้นดิน เพื่อออกเป็นประกาศนักบิน (Notam) ตามข้อบังคับขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (JCAO) ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ และประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย การบินทดสอบ

สอนนี้ เพื่อทดสอบเครื่องมือการเดินอากาศทุกชนิดที่ติดตั้งแล้ว แต่ยังไม่เปิดใช้งานเป็นทางการ และสำหรับเครื่องมือที่เปิดใช้งานไว้แล้ว ก็จะต้องทำการบินทดสอบตามกำหนดเวลาที่องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศบังคับไว้ มิฉะนั้นจะต้องประกาศปิดสถานีการบิน เป็นผลกระทบกระเทือนต่อการบินพาณิชย์ และการบินเกี่ยวกับราชการทหาร ราชการตำรวจ หรือการบินด้านพลเรือนอื่น ๆ ก็จะมีผลกระทบกระเทือนไปด้วย

ข. เครื่องบินและเฮลิคอปเตอร์ของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนในประเทศไทย

เนื่องจากองค์การสหประชาชาติและรัฐบาลไทย ได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์ฝึกการบินพลเรือนในประเทศไทยขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์จะให้ เป็นศูนย์กลางด้านการบินของประเทศที่อยู่ในภูมิภาคส่วนนี้ และเพื่อให้ประเทศในภูมิภาคส่วนนี้ได้ส่งคนมาศึกษาอบรมในด้านการบิน เพื่อให้กิจการด้านการบินเข้าสู่ระดับมาตรฐานสากล และปัจจุบันรัฐบาลไทยก็ได้ขอรับโอนกิจการนี้มาจากองค์การสหประชาชาติเพื่อดำเนินการเอง โดยวัตถุประสงค์ที่จะประหยัดเงินในการที่จะส่งคนไปฝึกในต่างประเทศ และเพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของประเทศ ตลอดจนปรับปรุงกิจการและยกระดับด้านการบินของประเทศให้เข้าสู่ระดับมาตรฐานของสากลด้วย โดยเปิดสอนทั้งด้านการบินด้วยเครื่องบินธรรมดาและเฮลิคอปเตอร์ ซึ่งมีนักเรียนทั้งทุนส่วนตัวที่เป็นคนไทยและคนต่างชาติ และนักเรียนที่ทางราชการทหาร พลเรือน และตำรวจส่งมาเรียก เพื่อไปบินสนับสนุนการสู้รบและปราบปรามผู้ก่อการร้ายรวมอยู่ด้วย ตลอดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506

ศูนย์ฝึกการบินพลเรือนฯ จึงมีอากาศยานในสังกัดซึ่งต้องใช้ราชการดังกล่าว และต่อมาเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2514 นายประพันธ์ ลักษมีนาวิน นักเรียนการบินรุ่นที่ 4 ได้นำเครื่องบิน ไชยคราฟ บารอน ขนาดสองเครื่องยนต์ ของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนฯ เสียหายขณะฝึกบิน เนื่องจากฐานล้อถูกเก็บเข้าที่ขณะเครื่องบินร่อนลงสู่สนาม เป็นเหตุให้เครื่องบินเอาก ไถพื้นทางวิ่งเสียหาย ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนแล้วมีความเห็นว่าเกิดขึ้นเพราะ นายประพันธ์ ลักษมีนาวิน กดปุ่มคันบังคับชนิดที่ลง คือแทนที่จะกดปุ่มเก็บแฟลปดังที่ต้องการ แต่ไปกดปุ่มเก็บฐานล้อซึ่งอยู่ใกล้เคียงกันเข้า เพราะความพลั้งพลาด เนื่องจากเป็นนักเรียนอยู่ในระหว่างฝึก ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนลงความเห็นว่า ยังไม่สมควรต้องรับผิดชอบใช้ทางแบ่งแก่ราชการ

สำหรับกรณีเช่นนี้กรมการบินพาณิชย์มีความเห็นว่า การบินตามหน้าที่ราชการประจำ

กีด การฝึกบินอันเป็นหลักสูตรของการฝึกบินตามข้อบังคับของโรงเรียนกีด นักบินหรือนักเรียนผู้ทำการฝึกบินเหล่านั้นจะต้องเสี่ยงชีวิตของตนอยู่แล้ว ซึ่งทุกคนจะต้องรักชีวิตของตน ถ้าพลาดพลั้งก็หมายถึงตายหรือทุพพลภาพ ฉะนั้นทุกคนจึงต้องใช้ความระมัดระวังเต็มความสามารถอยู่แล้ว เมื่อเกิดเสียหายแก่เครื่องบินหรือทรัพย์สินของทางราชการ ก็น่าจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องรับผิดชอบใช้ทางแพ่ง คงให้ลงโทษทางวินัยสถานเดียว และสำหรับกรณีที่เป็นนักศึกษา ควรจะลงโทษโดยริบเงินประกันซึ่งได้วางไว้กับราชการสถานเดียว และเนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติไว้แล้วว่า นักบินของราชการทหาร ราชการตำรวจ และกระทรวงเกษตร ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ทางแพ่งอันเนื่องจากการทำเครื่องบินตกในทุกกรณี กรมการบินพาณิชย์ ซึ่งมีเครื่องบินต้องบินในราชการเช่นเดียวกัน จึงใคร่ขอรับความกรุณาขอรับมตินั้น โดยนัยอย่างเดียวกันคือ

ข้อ 1. อนุมัติให้นักบิน ครูการบิน และนักศึกษาของกรมการบินพาณิชย์ หรือ ที่ขยมตัวมา ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากอากาศยานตก หรือเสียหายในทุกกรณี ต่อทางราชการและบุคคลที่สาม นับตั้งแต่เครื่องบินตกติดขั้นจนถูกดับลง รวมทั้งกรณี นายประพันธ์ ลักษมี นาวิน ทำเครื่องบินบิชคราฟท์ บารอน เสียหายขณะฝึกเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2514 ด้วย โดยให้ลงโทษทางวินัยหรือริบเงินประกันแต่เพียงอย่างเดียว

ข้อ 2. อนุมัติให้กรมการบินพาณิชย์มีอำนาจสั่งจ่ายเงินบำรุงการศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนในประเทศไทยซึ่งเป็นเงินนอกงบประมาณ ให้แก่นักบิน ครูการบิน หรือนักศึกษาตามข้อ 1 ได้ไม่เกินรายละเอียด 50,000 บาท ในกรณีที่ประสบอุบัติเหตุถึงตาย ทุพพลภาพ หรือบาดเจ็บ ตามควรแก่กรณี

สำหรับกรณีตามข้อ 2 นี้ กรมการบินพาณิชย์ใคร่ขออำนาจไว้ เพราะศูนย์ฝึกการบินพลเรือนในประเทศไทยเป็นโรงเรียนการบินนานาชาติ ซึ่งมีชาวต่างประเทศมาร่วมศึกษาอยู่ด้วย หากเกิดอุบัติเหตุถึงตาย ทุพพลภาพ หรือบาดเจ็บขึ้น ควรจะได้รับการดูแลช่วยเหลือตามควรแก่กรณี เพื่อชื่อเสียงของประเทศชาติและสัมพันธไมตรีอันดี สำหรับกรณีนักบินและครูการบินที่เช่นเดียวกัน และเงินจำนวนนี้เป็นเงินนอกงบประมาณอยู่แล้ว

กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอ
ฯลฯ หัวหน้าคณะปฏิวัติ เพื่อขอรับมติของสภาบริหารคณะปฏิวัติต่อไปด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) สิริลักษณ์ จันทรางศุ

(ดร. สิริลักษณ์ จันทรางศุ)

ปลัดกระทรวงคมนาคม ผู้ใช้อำนาจของ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

กรมการบินพาณิชย์

5. สมาชิกสโมสรการบินพลเรือน

ที่ สช.ปว.1825/2515

สำนักเลขาธิการคณะปฏิวัติ

17 กรกฎาคม 2515

เรื่อง ค่าเสียหายในกรณีที่สมาชิกสโมสรการบินพลเรือนทำเครื่องบินชำรุดเสียหาย

เรียน ผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจ การคลัง และการอุตสาหกรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายหนังสือ ดับมาก ที่ กท 0394/646 ลงวันที่ 28 เมษายน 2515

ด้วย กระทรวงกลาโหม ขอให้พิจารณาเงินค่าเสียหายในกรณีที่สมาชิกสโมสรการบินพลเรือน ทำเครื่องบินชำรุดเสียหาย และขอให้รวมทั้งกรณีที่ จ่าอากาศเอก ชาย วิจิตรขึ้น (ขณะนั้นยศพันจ่าอากาศเอก) สมาชิกสโมสรการบินพลเรือนที่ได้ทำเครื่องบินให้เกิดอุบัติเหตุในขณะที่ทำการฝึกบิน เมื่อ 3 มกราคม 2512 จนเป็นเหตุให้เครื่องบินเกิดการชำรุดเสียหายขึ้นจำหน่ายด้วยความพิสดารปรากฏตามภาพถ่ายหนังสือกระทรวงกลาโหมที่แนบมาพร้อมนี้

หัวหน้าคณะปฏิวัติ ได้พิจารณาแล้วมีบัญชา "เสนอสภาบริหารคณะปฏิวัติพิจารณา"

สภาบริหารคณะปฏิวัติ ได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2515 ลงมติ "อนุมัติ และให้เปลี่ยนชื่อ "สโมสรการบินพลเรือน" เป็น "หน่วยฝึกการบินพลเรือน กองทัพอากาศ" เพราะกิจการมิใช่ลักษณะสโมสร"

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ ได้แจ้งให้ ฝ่ายรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทราบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก กฤษณ์ สีวะรา
(กฤษณ์ สีวะรา)
เลขาธิการคณะปฏิวัติ

แผนกการประชุม

โทร. 828854

6. นักบินของกรมทางหลวง

ที่ สร.0203/7715

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

30 พฤษภาคม 2516

เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้

ด้วยกระทรวงคมนาคม ได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้นักบินของหน่วยบินทางหลวง รวมทั้งนักบินซึ่งกรมทางหลวงขอยืมตัวมาปฏิบัติราชการให้แก่กรมทางหลวง ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตกในทุกกรณี โดยขอยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยความรับผิดชอบของข้าราชการทางแพ่ง แต่คงให้ดำเนินการพิจารณาโทษทางวินัยเพียงอย่างเดียว ความละเอียดปรากฏตามบันทึกที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2516 ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลเรือเอก อนันต์ เนตรโรจน์

(อนันต์ เนตรโรจน์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม โทร. 810007

7. นักบินของกรมศุลกากร

ที่ สร.0203/2461

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

6 กุมภาพันธ์ 2518

เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีเกิดจากเครื่องบินตก

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

อ้างถึง หนังสือที่ กค.0508/2976 ลงวันที่ 28 มกราคม 2518

ตามที่ ได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา-อนุมัติให้นักบินของกรมศุลกากร ไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำเครื่องบินตก ทุกกรณี ก็ไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยความรับผิดชอบในทางแพ่ง โดยให้พิจารณาโทษทางวินัยแต่อย่างเดียว และให้มีผลบังคับย้อนหลังในกรณีที่เครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ของกรมศุลกากร แบบ เค.เอ็ช.4 ประสบอุบัติเหตุตกเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2516 ด้วย ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2518 ลงมติเห็นชอบด้วยและอนุมัติตามที่กระทรวงการคลังเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ)

นายปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

โทร. 810007.

ภาคผนวก ค

มติคณะรัฐมนตรียกเว้นความรับผิดทางแพ่งของผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ
หรือผู้นำเรือของกองทัพเรือ หากมิได้กระทำโดยจงใจ

ที่ สร.0203/12201

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

29 สิงหาคม 2516

เรื่อง ขอให้ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่ง
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ กท.0349/31231 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2516

ด้วยกระทรวงกลาโหมได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้ผู้บังคับการ
เรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือของกองทัพเรือ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งให้แก่
กองทัพเรือ อันเนื่องมาจากการนำเรือหรือควบคุมเรือในทุกกรณี หากมิได้เกิดจากการจงใจ โดย
ให้ได้รับโทษทางวินัยหรือทางอาญาแต่เพียงประการเดียว และถ้ามีบุคคลที่สามได้รับความเสียหาย
ด้วย ให้อยู่ในดุลพินิจของกองทัพเรือที่จะวินิจฉัยในเรื่องความรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลที่
สาม ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหมที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2516 ลงมติอนุมัติตามที่
กระทรวงกลาโหมเสนอ

จึงเรียนขึ้นเช่นมา.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลเอก อเนตต์ เนตรโรจน์

(อเนตต์ เนตรโรจน์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม.

โทร. 810007

ที่ กท 0349/21321

กระทรวงกลาโหม

14 สิงหาคม 2516

เรื่อง ขอให้ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่ง
กราบเรียน พลเอก นายกรัฐมนตรี

- อ้างถึง 1. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ กท 1362/2501 ลงวันที่ 27
กุมภาพันธ์ 2501 เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก
2. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ กท 13639/2504 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน
2504 เรื่อง การชดใช้ค่าเสียหายในกรณีที่นักบินทำเครื่องบินตก

เนื่องด้วยได้รับรายงานจากกองบัญชาการทหารสูงสุดว่า ในกรณีที่ผู้บังคับการเรือ
ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือของกองทัพเรือ ได้ทำให้เรือเกิดการชำรุดเสียหายในระหว่างการควบคุม
เรือหรือนำเรือขึ้น ขออนุมัติให้ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้
ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำเรือชำรุดเสียหายในขณะที่ทำการบังคับ ควบคุม หรือนำเรือใน
ทุกกรณี โดยให้ได้รับโทษทางวินัยหรือทางอาญาแล้วแต่กรณีแต่เพียงอย่างเดียว ทำนองเดียวกับที่
คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติให้นักบินของทางราชการทหาร ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย อันเนื่องมา
จากการทำอากาศยานชำรุดเสียหายในขณะที่ทำการบังคับอากาศยานทั้งบนพื้นดิน พื้นน้ำ และใน
อากาศในทุกกรณี โดยให้ได้รับโทษทางวินัยแต่เพียงอย่างเดียว ตามอ้างถึง 1. และ 2. ซึ่งมี
เหตุผลในการขออนุมัติมาดังต่อไปนี้

1. การนำเรือหรือการบังคับเรือขึ้น ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ
มักอยู่ในสภาพที่ต้องเสี่ยงอันตรายอยู่เสมอ ภัยอันตรายหรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้น นอกจากด้วยสาเหตุ
ต่าง ๆ อันเป็นกรณีที่เป็เหตุสุดวิสัย เช่น เครื่องจักรเครื่องยนต์ขัดข้อง เรือไม่อยู่ในบังคับ
ความผันแปรของธรรมชาติ เช่น หมอก คลื่นลมจัด ฯลฯ แล้วบางครั้งก็ต้องเสี่ยงนำเรือในที่แคบ
ในที่จำกัด หรือในที่ที่มีการสัญจรทางน้ำพลุกพล่าน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสิ่งธรรมชาติบางขณะ
หรือบางตำบลที่ทำให้การกะเง็งหรือคาดคะเนผิดพลาด ไปบ้าง ก็อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุหรือการชำ
รุดเสียหายขึ้นได้ เมื่อเกิดขึ้นแล้วบางครั้งก็ยากแก่การชี้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัย

2. การนำเรือเป็นเรือที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและความชำนาญของผู้

บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ และขณะเดียวกันก็ต้องฟังพยานคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง
 อีกหลายฝ่าย ซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ
 อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และด้วยความชำนาญของแต่ละคน เช่น เจ้าหน้าที่ถือท้าย เจ้าหน้าที่
 เครื่องจักร เจ้าหน้าที่ใช้เครื่องจักร เป็นต้น การสั่งการของผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ
 หรือผู้นำเรือ จะต้องผ่านเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เหล่านี้ และถ่ายทอดหรือส่งต่อเป็นช่วง ๆ ซึ่งจะต้อง
 เสียเวลาไปบ้าง กว่าอาการของเรือจะเป็นไปตามที่ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ
 ต้องการ เพราะฉะนั้น แม้ตัวผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ จะมีความสามารถเพียง
 ใดก็ตาม หากเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ คนใดคนหนึ่งหรือหลายคนปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนผิดพลาดหรือล่า
 ช้า ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เรือได้ ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือหรือผู้นำเรือ จึงไม่
 เหมือนกับผู้ขับขีหรือควบคุมยานพาหนะอย่างอื่น ซึ่งการบังคับยานพาหนะอย่างอื่นนั้นอยู่ในความควบคุม
 และการปฏิบัติของตัวผู้ขับขีคนเดียว

นอกจากนี้บางครั้งสิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ เช่น กระแสน้ำ กระแสลม ฯลฯ
 ตลอดจนตัวเรือเองซึ่งมีแรงเฉื่อยมาก ก็เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้การบังคับเรือให้เคลื่อนที่ เลี้ยว
 หัน หรือหยุดทัน ตามความต้องการของผู้นำเรือ ได้ยากยิ่งกว่าการบังคับยานพาหนะอย่างอื่นมาก
 นายทหารเรือเกือบทุกคนที่รับตำแหน่งผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ จึงมักมีความ
 หนักใจอยู่ตลอดเวลาที่ตนกำลังทำหน้าที่นำเรือ และเมื่อมาคิดว่าหากเกิดความผิดพลาดเสียหายขึ้น
 ตนเองก็จะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายนั้น ก็ทำให้เกิดเสียขวัญและความท้อถอย

3. ตามประมวลกฎหมายอาญานายทหาร นายเรือที่ถูกใช้ให้ควบคุมเรือลำหนึ่งลำ
 ใดของทหารของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จงใจกระทำหรือปล่อยให้เรือนั้นชำรุดหรืออัปปางมีโทษจำ
 คุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จนถึง 20 ปี (มาตรา 20) และแม้เพียงเป็นการกระทำโดยประมาทก็มีโทษ
 จำคุกถึง 3 ปี (มาตรา 21) ซึ่งนับว่าเป็นโทษที่หนักมาก เพราะฉะนั้นการที่ผู้บังคับการเรือ ผู้
 ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ (นายเรือ) ของทหารยังต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งอีกส่วน
 หนึ่งด้วย จึงอยู่ในฐานะที่ต้องรับโทษหนักถึง 2 ชั้น ส่วนผู้ขับขียานพาหนะอย่างอื่นแม้แต่เครื่องบิน
 ก็ตาม เมื่อทำให้ยานพาหนะหรือเครื่องบินนั้นชำรุดเสียหาย ประมวลกฎหมายอาญานายทหารก็ได้บัญญัติ
 ไว้ว่าจะต้องได้รับโทษทางอาญาเหมือนกับนายเรือหรือผู้บังคับการเรือที่ทำให้เรือชำรุดเสียหาย

(นอกจากจะนำเอายานพาหนะนั้น ๆ ไปทำผิดกฎหมายอื่น เช่น เอาไปชนคนบาดเจ็บหรือตาย ก็คงรับโทษทางอาญาตามกฎหมายอื่นนั้น)

4. ตามหลักปฏิบัติที่นานาประเทศถือเป็นหลักปฏิบัติสากล เท่าที่กองทัพเรือได้ติดต่อสอบถามและขอหลักฐานของประเทศนั้น ๆ มา มีประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐจีน อินเดีย และอียิปต์ ก็ปรากฏว่าในทุกประเทศถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกันคือ ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือของกองทัพเรือ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่ง อันเนื่องมาจากการทำเรือชำรุดเสียหายในขณะนำเรือทุกกรณี คงมีโทษแต่เพียงทางวินัย หรือ ทางอาญา แล้วแต่กรณีเท่านั้น ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือของกองทัพเรือไทย จึงควรได้รับการพิจารณาให้ได้รับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติสากลด้วย

5. ในฐานะที่ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ เป็นลูกจ้างของทางราชการ ซึ่งได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในทรัพย์สินของทางราชการที่มีราคาสูงมากขนาดที่ไม่มีผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือหรือผู้นำเรือคนใดสามารถจะชดใช้ค่าเสียหายได้ แม้จะถูกฟ้องล้มละลายหรือชดใช้จนตลอดชีวิต ทั้งตัวเองยังอาจต้องโทษทางอาญาอันเป็นการเสื่อมเสียอิสรภาพเกียรติยศ ชื่อเสียงและอนาคตของอาชีพอีก ย่อมเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับความเห็นใจและความกรุณาปราณีจากรัฐบาลผู้เป็นนายจ้าง ที่จะยกเว้นไม่ให้เกิดรับผิดในทางแพ่งด้วย เพียงแต่ให้รับผิดทางวินัยหรือทางอาญาแต่เพียงสถานเดียว ก็นับว่าเป็นโทษที่รุนแรงมากอยู่แล้ว

6. หากมีข้อพิจารณาว่า ถ้ายกเว้นความรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในทางแพ่งไปแล้ว จะทำให้ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือ ตั้งอยู่ในความประมาทความล้าในหน้าที่จนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการแล้ว ก็เห็นว่าเป็นกรณีที่จะมีขึ้นได้ยาก เพราะความรู้สึกเช่นนี้ย่อมเป็นการเสี่ยงต่อการต้องโทษทางอาญา ตลอดจนเกียรติยศชื่อเสียงและอนาคตของตนเองอย่างร้ายแรง ซึ่งไม่คุ้มค่ากันกับความประมาทที่กระทำลงไปโดยคิดแต่เพียงว่า ถึงจะเกิดความเสียหายขึ้น ตนก็ไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายเท่านั้น

กระทรวงกลาโหม ได้พิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วยกับข้อเสนอและเหตุผลของกองบัญชาการทหารสูงสุดดังกล่าวข้างต้น จึงกราบเรียนมาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้ผู้บังคับการเรือ ผู้ควบคุมเรือ หรือผู้นำเรือของกองทัพเรือ ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย

ในทางแบ่งให้แก่กองทัพเรือ อันเนื่องมาจากการนำเรือหรือควบคุมเรือในทุกกรณี หากมิได้เกิดจากการจงใจ โดยให้ได้รับโทษทางวินัยหรือทางอาญาแต่เพียงประการเดียว และถ้ามีบุคคลที่สามได้รับความเสียหายด้วย ให้อยู่ในดุลพินิจของกองทัพเรือที่จะวินิจฉัยในเรื่องความรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลที่สาม.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) จอมพลเรือ ๓ พลเรือเอก ทัศนัย

(ถนอม ทัศนัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

กองทัพเรือ

โทร. 61115

ประวัติผู้เขียน

นายสุจิน ชื่อสุวรรณ เกิดเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2497 ที่กรุงเทพมหานคร
สำเร็จการศึกษา นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปี
พ.ศ. 2525 เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 36 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งนิติกร ฝ่ายวินัย
กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง